

KAYA BİLGEGİL'İN "ÜÇ SES" MENSURESİNİN YAPI VE ANLAM BAKIMINDAN İNCELENMESİ

STRUCTURE AND SEMANTICS IN *KAYA BILGEGIL'S* "VOICE TRIO" PROSE

Dr. Özlem DEMİREL*

Özet

Kaya Bilgegil'in Cehennem Meyvası adlı kitabında yer alan Üç Ses Mensuresi, ritim, cümle kuruluşu ve söz dağarcığı bakımından tam bir bütünlük arz eder. Eserdeki ses özellikleri sızıcı ve patlayıcı seslerin oran grafiğinde, söz dağarcığı ise sınıflandırılmaya tabii tutulmuş bir tabloda gösterilmiş olup, metnin cümle kuruluşu ve anlam özellikleri ayrıca değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Üç Ses, ses, söz, yapı, anlam.

Abstract

Voice trio prose which take place in Kaya Bilgegil's "Cehennem Meyvası" (the fruit of hell) named book shows integrity in terms of rhythm, sentential structure and vocabulary richness. The features of voices in this work is shown in fricative and plosive ratio graph, word richness is shown in a table by classification semantics and sentential structure of the text is also evaluated separately.

Keywords: Voice trio, voice, word, structure, semantics.

---

* İnönü Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü.

Ceset:

- Barış günü, ürkek muhayyele! Yol boyu uğur ağaçları, lezzet, renk, koku yüklü, sarı meyvaları yeke emziriyor; adı konmadık bir hazla oynamada dallar.

Mekânda firar hazırlığın; zamanda intizar; hele kasvetli kılığın, mutlaka bozulmalı. Biraz gül. Seni sınır, tasa, riya, olmayan bir diyara götüreceğim. Asmalarda sabır salkımları...Yol boyu vaid çeşmeleri. İyi kalpli insanlar...Biraz gül, durma!

Muhayyele:

- Dalgalara! Yürü, korkak beden! Tama çocuğu! Riyâkâr arzu! Yürü!.. Dalgalara... Masal olan barış gününü, efsane diyarının güldüğünü bırak. Haydi, hazırlığa bak; dalgalara!..

Büyük lâhti andıran beton bina... Homurdanan zaman. Sahanlıklarda ürperen emel.

Burası böyle yer.

Sonra, kara, uzun sokak duvarları. Araba, korna, motor, satıcı uğultusu. Hep aynı aldatıcı yemiş buğusu... Günahkâr şarkı.

İsli bacalı şehirden bıktım. Kirlî niyet durağı iskele. Menfaat uğrağı istasyon. Riyayı sırtlanan köprü...

Yürü, dalgalara! Hoş diyarsa maksadın, tenâsüh var.

Vapurlar dolusu çirkin kadın; iğrenç tuvalet. Kolunda hâin sâat... Korkunç mekân... Mesafe... Çıkmayan can. Yürü, dalgalara!

* * *

Su cadıları, ak saçlarını denize yaydı. Sâhilde delikanlı. Uğursuz kalbi, "hayır, hayır" diye çarpıyor. Başı yöreye döndü. Tenha yollar. Dallarda kahhar rüzgar... Affetmeyen gözlerini bir daha yollara çevirdi... Yüzünü buruşturan yağmur birikintileri.

Hamle!

Sulardan bir ses göğsüne çarptı; delikanlı sendeledi:

Blou, blou thou winter wind

diye bir ecnebi şiirini duyar gibi oluyordu. Sonra kumral bir başın gülümser gibi olduğunu fark etti. Ses daha, vazihlaşmıştı.

Kumral baş:

- Ya kitabın? Nereye? Nereye? Seven ve yazan ölemez, dedi.

Delikanlı:

- Çekil güzel hayal, bırak beni, diye mırıldanabildi. Sonra milyon defa daha ağır bir ölüme râzî olarak döndü.

Mensur şiir, düz yazı biçiminde kaleme alındığı halde bazı cümlelerin sonları birbiriyle kafiyeli olan, şiirin âhenk ve ifade güzelliğine sahip bir yazı çeşididir (Ayverdi 2006: 2006). Bu edebî nev'in temellerinin klasik edebiyatımızdaki süslü nesirle atılmış olduğunu söyleyebiliriz. Osmanlı inşasının estetikleştirilmiş ve girift üslubunun niteliğini seci diye bilinen kafiyeli, ritmik sözcük öbeklerinden oluşan uzun cümleler, eşanlımlı, eşesli sözcükler ve başka türde söz oyunları belirliyordu. Kafiyeli nesrin müziksel niteliğini artıran uzun ve kısa ünlülerin bir araya getirilmesi nedeniyle kullanılan sözcük dağarcığının yüzde yetmiş beşi Arapça ya da Farsça idi, ağır basan dilbilgisel yapı ise Farsça izafetti bu sonunda Osmanlıca yazılarda üslupların çoğuna sızan, alışkanlık yaratan bir öge oldu (Woodhead 2006: 317). Mensur şiirler edebiyatımızda Tanzimat'tan sonra Fransız edebiyatından Şinasi'nin yaptığı şiir tercümelerinin tesiriyle başlar. Bu yazı türünün doğuşunda elbette Recaizade M. Ekrem'in vezinsiz ve kafiyesiz de şiir yazılabileceği yolundaki görüşlerinin de önemli bir rolü olmuştur. Mensur şiirlerin

klasik edebiyatımızdaki süslü nesirden en büyük farkı ise çok kısa ve duygusallık özelliği çok yoğun yazılar olmasıdır (Huyugüzel 2004: 102, 103). Ancak mensur şiirin edebiyatımızın söz konusu olan dönemlerindeki ürünlerinde, Osmanlı inşasının yukarıda bahsedilen üslup niteliklerinin tesiri inkâr edilemez. Öyle ki Servet-i Fünun edebiyatı döneminde en güzel örneklerini Halit Ziya'da gördüğümüz ve yirminci yüzyılda Kaya Bilgegil'in sade, derin üslubunda hayat bulan mensurelerde de bu tesiri fark etmek mümkündür.

Üç Ses mensuresi, Kaya Bilgegil'in yirmi bir mensureden oluşan Cehennem Meyvası adlı kitabının on dokuzuncu mensuresidir. Üç Ses, yazarın asıl Cehennem Meyvaları diye nitelendirdiği mensureleri arasında yer alır. "Bu kitap Cehennem Meyvası değildir: Bazı yaprakları, Cehennem Meyvası müellifinin çocukluğu ile, gençliğe girişini, bazıları da asıl Cehennem Meyvasını takdim eder: Fal, Yalnızlık, Üç Ses, Fânî, Rakı... başlıklı parçalar, bu kadro dahilindedir" (Bilgegil 1956: 40).

Mensureyi incelerken, ses, yapı ve anlam özelliklerini esas alarak yazarın vermek istediği mesajı ve eserin yapısal özelliklerini tespit etmeye çalıştık. Bu çalışmanın amacı, derin anlamıyla sembolik çözümlenmelere ihtiyaç duyan, estetik ve ritimsel değeri olan, şiirle nesir arasında yer alan bir metnin bu özelliklerinin varlığını delillerle ortaya koyabilmektir.

1.Yapı Bakımından İnceleme

1.1. Metnin Ses Özellikleri

Bir edebi eserin ses yapısı; müzikalitesi matematiksel kesinlik taşıyan bir anlam ifade etmek zorunda değildir; ancak muhatabının çağrışım dünyasına hitap etmek, onun sezgilerini uyandırmak ve yazarla muhatab arasında hissi bir yakınlık kurmak gibi önemli bir fonksiyonu yerine getirir (Selim 1997: 138). Üç Ses'te yer alan kafiye, aliterasyon, sızıcı ve patlayıcı seslerin müzikalitesi bu hissi yakınlığı kurabilecek yoğunluktadır.

Bu kitaptaki parçalar, mısralardan değil, cümlelerden vücuda geldiği halde; ekserisi vezinlidir; kafiyeli ve aliterasyonlu olanları da mevcuttur. İşte cümlelere hâkim olan nahiv, bu âhenk ölçüleri içinde inkişaf etmiştir (Bilgegil 1956: 39).

Yazarın söylediklerinden yola çıkarak mensurede vezin, kafiye ve aliterasyonu bulmaya çalıştık ancak veznin varlığını tespit edemedik. Bunun yanında metinde şiiri aratmayacak sağlam bir kafiye örgüsü mevcuttur:

"Boyu-koku, muhayyele-yele, hazırlığın-kılığın, mekanda-zamanda, firar-intizar, tasa-riya, sınır-sabır, uğur-bir, dalgalara-hazırlığa, tama-bina, gününü-güldüğünü, korkak-bırak-bak, çocuğu-arzu, homurdanan-andıran-zaman, sonra-kara, araba-korna, uğultusu-buğusu, satıcı-aldatıcı, aynı-şarkı, isli-kirli, durağı-uğrağı, köprü-yürü, mekan-

çıkmayan-can, iğrenç-korkunç, kakhâr-rüzgâr, çevirdi-sendeledi, murıldanabildi-dedi.”

Mensurede yer alan aliterasyonuna birkaç örnek vermekle yetindik:

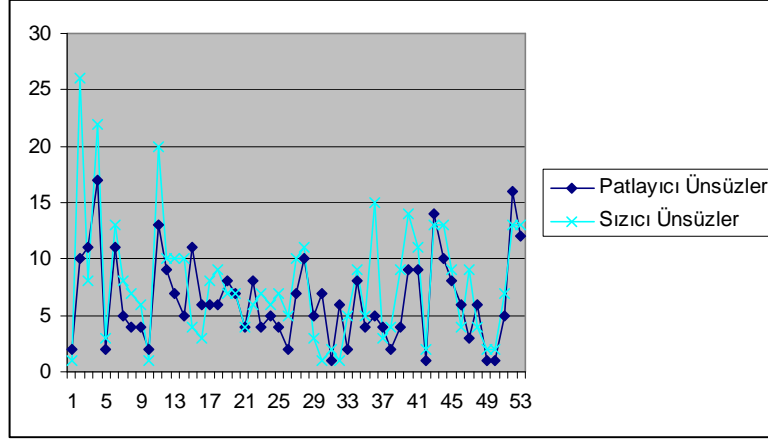
barış-ürkek, yol-boyu, uğur-ağaçları, hele-kasvetli-kılığın-mutlaka bozulmalı...

Sızıcı ve patlayıcı seslerin her cümledeki tekrar sayısına göre oluşturduğumuz ses grafiğini yorumlayacak olursak: Muhayyilenin konuşmasına kadar olan bölümde, patlayıcı seslerin üstünlüğüyle başlayan metin, sızıcı seslerin ani yükselişi ve düşüşüyle devam eder, patlayıcı sesler ise daha mutedil bir çizgide ilerler.

Muhayyilenin konuşması, cesedin tersine sızıcı seslerin patlayıcı seslere büyük üstünlüğüyle başlar. Bir düşüşten sonra iki cümlede aynı seviyede kalan sızıcı ünsüzler yakın seviyede benzer yükseliş ve düşüşlerle ilerlerken, patlayıcı ünsüzlerle bir düşüş, bir de yükseliş sırasında birleşirler. Bu birleşmelerde dalgaların kıyıya çarpan sesini duyarız. Şehrin bunaltıcı ve iç karatıcı manzaraları anlatılırken ise, sızıcı ve patlayıcı seslerin birbirine karıştığını, çizgilerin tam bir karmaşa ve kaos hissi uyandırdığını söyleyebiliriz. Delikanlının hâlinin tasvir edildiği cümlelere ulaştığımızda, sızıcı seslerin alçalmasının zıddına patlayıcıların yükselişiyle karşılaşırız. *Başı yöreye döndü* cümlesinde sızıcı ve patlayıcı ünsüzler yükselerek birleşir, *Tenha yollar*'da yükselen sızıcı sesler, bu boşluk duygusunu yansıtır. Kumral baş'ın konuşmasına kadar sızıcıların yükselişi devam eder.

Bu bölüme hakim olan “Dalgalara! Yürü” ve farklı bir kombinasyonu olan “Yürü!.. Dalgalara” sesleri, Halit Ziya'nın mezardan sesler mensuresinde yer alan “Evet, sen hiçsin, mücerret hiçsin”, “Hiç!...Hiç!...” (Çetişli 2000: 138) seslerinin tekrarını hatırlatır.

Kumral baş'ın konuşması ise, sızıcıların yükseliş, patlayıcıların düşüşüyle başlarken, daha sonraki cümlelerde seslerin, neredeyse üst üste diyebileceğimiz bir uyum içinde ilerlediğini görürken, huzura kavuşan ve dinginleşen sesleri duyuyoruz.

Grafik I: Sızıcı ve Patlayıcı Ünsüzlerin Tekrar Grafiği

1.2. Söz Dağarcığı

Metne ilk bakışta, sıfatların fazlalığı dikkat çekiyor. Metinde yer alan 43 sıfatın 33 tanesi olumsuz, 10 tanesi olumlu anlamda kullanılırken 32 tanesi sıfat tamlaması, 5 tanesi de isim tamlaması içerisinde kullanılmış. Yine bu sıfatların 10'u doğuştan olan, geri kalanı ise sonradan kazanılan özellikleri niteler. Bu durum metindeki hareketliliği gösterir. Mensurede 14 tane isim tamlamasının kullanıldığını ve bu tamlamaların 5'inin bir veya birkaç sıfat tarafından nitelendiğini görüyoruz. Bu kadar çok sayıda isim ve sıfat tamlamasının kullanılmış olması metnin şiirselliğini gösterir.

Üç Ses'teki söz dağarcığına bakacak olursak; en fazla duygular ve mekânla ilgili kelimeler kullanılmıştır. Bu, metnin anlam yönüyle de bir paralellik gösterir. Zira metinde, yaşadığı mekânla sorunu olan bir delikanlının duygularından bahsedilir.

Unsurlar	Vücut	Duygular	Zaman	Mekân	Tabiat	Duyular
İsim	ceset, insanlar, beden, çocuk, çirkin kadın, çıkmayan can, kol, cadılar, saçlar, delikanlı, kalp, baş, gözler, göğüs, baş, ecnebî	muhayyele, fırar hazırlığı, intizar, vaid sabır, tama, arzu, emel,	barış günü, zaman, saat	mekân, diyar, yol boyu, çeşmeler, efsane diyarı, yer, bina, sahanlıklar, sokak duvarları, şehir, durak, iskele, uğrak, istasyon, köprü, vapurlar,	uğur ağaçları, meyvalar, yel, dallar, asmalar, salkımlar, dalgalı, yemiş buğusu, su, rüzgar, yağmur birikintileri,	muhayyele, uğultu, şarkı, ses, şiir, hayal,

				<i>tuvalet, mesafe, deniz, sâhil, yöre, yollar, sınır, bacalı,</i>		
<i>Sıfat</i>		<i>ürkek, kasvetli, tasa, riya, iyi kalpli, korkak, riyâkâr, masal olan, büyük lâhti andıran, ürperen, aldatıcı, günahkâr, kirli niyet, menfaat, riyayı sırtlanan, hoş, iğrenç, hâin, korkunç, uğursuz, تنها, affetmeyen, yüzünü buruşturan, güzel</i>			<i>beton, isli,</i>	<i>lezzet, renk, koku yüklü, sarı, homurdanan, kara, uzun, ak, kumral</i>
<i>Zarf</i>			<i>sonra,</i>	<i>yol boyu(nca),</i>		<i>adı konmadık bir hazla,</i>
<i>Zamir</i>	<i>sen, ben</i>			<i>bura,</i>		
<i>Fîl</i>	<i>emzir-yürü-,oyna-öl-, sendele-, çarp-</i>	<i>gül-,</i>				<i>duy-, mırıldan-,</i>

Tablo I. Metnin Söz Dağarcığı

1.3. Cümle Kuruluşu

Tıpkı, dilin çeşitli dizgeleri arasında olduğu gibi, sözdizimi dizgesiyle anlam arasında da sıkı bir ilişki vardır. Tümce ya da sözce anlamı, belli sözdizimi kalıpları içinde oluşturulan tümce ve sözcelerle ortaya konmuş olur (Aksan 2006: 162). Yazar muhatabına ulaştırmak istediği mesaja en uygun kalıpları seçerek, anlatımı etkili kılmaya çalışır.

Üç Ses'te eksilteli cümlelerin oldukça fazla sayıda kullanılmış olması, iletilmek istenen mesajdaki, yoruma açıklığı ve belirsizliği gösterir. Bu cümleler, kimi yerlerde haykırış tonunun güçlendirilmesinde, kimi yerlerde de acelecilik ve bıkkınlık duyularının ifadelendirilmesinde kullanılır: *Barış günü, ürkek muhayyele!, Dalgalara!* açıkça bir haykırışı; *Vapurlar dolusu çirkin kadın; iğrenç tuvalet. Kolunda hâin sâat... Korkunç mekân... Mesafe... Çıkmayan can* içinde yönlendirmeyi de barındıran bir aceleciliği; *Tenha yollar, Dallarda kahhar*

rüzgar... Yüzünü buruşturan yağmur birikintileri ise bıkkınlığı ifade eden tamamlanmamış yapılardır.

Eksilteli cümlelerden geriye kalan cümlelerin ise çoğu basit cümle olup, ancak birkaç tanesi birleşik cümledir.

Metinde birbirine yakın sayıda kullanılmış olan isim ve fiil cümlelerinden, fiil cümleleri çok az bir farkla daha fazla kullanılmıştır. Bu durum hareket ve durgunluğun yaklaşık bir oranda olduğunu ve az bir farkla hareketin fazlalığını gösterir. Metinde şiirselliği sağlayan unsurlardan biri olan devrik cümleler de az sayıda kullanılmıştır.

Yazar basit ve düz cümlelerle kelimelerin uyum ve ritmine ağırlık vererek, eksilteli cümlelerle seslenme ve bir iç konuşma havası yaratarak metnini kurmuştur. Böylece metnin merkezinde yer alan insanın kendisiyle olan hesaplaşması, cümle kuruluşlarıyla da odak noktasında tutulmuştur.

2. Anlam Bakımından İnceleme

Ceset:

- *Barış günü, ürkek muhayyele! Yol boyu uğur ağaçları, lezzet, renk, koku yüklü, sarı meyvaları yele emziriyor; adı konmadık bir hazla oynamada dallar.*

Mekânda firar hazırlığın; zamanda intizar; hele kasvetli kılığın, mutlaka bozulmalı. Biraz gül. Seni sınır, tasa, riya, olmayan bir diyara götüreceğim. Asmalarda sabır salkımları...Yol boyu vaid çeşmeleri. İyi kalpli insanlar...Biraz gül, durma!

Ceset, yani ruhtan arınmış beden, neredeyse cenneti andıran bir mekânı tasvir ediyor. Ve bu mekânı ürkek diye nitelendirdiği hayal gücüne anlatıyor. Ey korkak muhayyele barış gününü her şeyin birbiriyle uyumlu olacağı o günü bir düşün diyor. Sarı meyveler besinini yelden alıyor, ağaç bir anne gibi yavrusu olan meyvelerini yele emziriyor ve bu beslenmenin sonunda dallar, annenin kolları, hazla kımıldıyor. Bu tasvirten sonra ikinci defa muhayyileye sesleniyor: Kaçışı, bekleyişi ve sıkıntıyı bırak, bunlardan kurtul ve gül. Ceset hayale, biraz gül, derken yalvaran bir ses tonunu duyuyoruz. Biraz gül, gül bak seni sınır, endişe, iki yüzlülük olmayan bir yere götüreceğim, orada asmalarda sabırla büyümüş, sabretmeyi, katlanmayı bilen salkımlar, yol boyu iyilik akan çeşmeler ve iyi kalpli insanlar var. Sanki beden bunları sıralayarak muhayyileyi gülmesi, mutlu olması için ikna etmeye belki de kandırmaya çalışıyor. Ve hadi durma gül diyor.

Muhayyele:

- *Dalgalara! Yürü, korkak beden! Tama çocuğu! Riyâkâr arzu! Yürü!.. Dalgalara... Masal olan barış gününü, efsane diyarının güldüğünü bırak. Haydi, hazırlığa bak; dalgalara!..*

Büyük lâhti andıran beton bina... Homurdanan zaman. Sahanlıklarda ürperen emel.

Burası böyle yer.

Sonra, kara, uzun sokak duvarları. Araba, korna, motor, satıcı uğultusu. Hep aynı aldatıcı yemiş buğusu... Günahkâr şarkı.

İsli bacalı şehirden bıktım. Kirli niyet durağı iskele. Menfaat uğrağı istasyon. Riyayı sırtlanan köprü...

*Yürü, dalgalara! Hoş diyarsa maksadın, tenâsüh var.
Vapurlar dolusu çirkin kadın; iğrenç tuvalet. Kolunda hâin sâat... Korkunç mekân...
Mesafe... Çıkmayan can. Yürü, dalgalara!*

Muhayyilenin cesede cevabı ise çok sert oluyor. Cesedin ona ürkek demesine karşılık, muhayyile daha sert ve kesin bir şekilde korkak diyor. Bununla da kalmıyor, açgözlülüğün çocuğu, ikiyüzlü istek yürü dalgalara ve hem barış gününü hem de efsane diyarını unut ve dalgalara yürü diye ekliyor. Bedene bu seslenişten sonra muhayyile söylediklerini haklı göstermek istercesine gözümüzde, olumsuzluklarla dolu çirkin bir şehir manzarası çiziyor. Burası, beton binaları mezara benzeyen, zamanın homurdanarak geçtiği belki de yetmediği, gerçekleşemeyen isteklerle dolu bir yer işte. Bunların yanında kara, uzun sokak duvarları, araba gürültüsü, satıcı uğultusuyla insanın hem göz hem de kulak estetiğini bozan ve var olan güzelliklerinin aldatici, şarkılarının bile günahkâr olduğu bir yer burası. Yazar bu şehrin isli, pis havasından, kirli isteklerin mekânı iskelesinden, çıkarların uğrak yeri istasyonundan ve ikiyüzlülükleri barındıran köprüsünden bıkmış, usanmıştır. Burada riya, menfaat, günah gibi manevi kirliliklerle is, kir, gürültü gibi maddi kirlilikler iç içedir. Bu haliyle şehir yazarda tam bir iğrenme duygusu uyandırır. Ve bu duygudan kurtulmanın tek yolunu, bu şehirden uzaklaşmak olarak görür. Dalgalara kendini bırakarak, hem suyun temizleme özelliğiyle maddi kirlerinden arınmayı, hem de ölümle manevi rahatlığa ulaşmayı hedefler. Ruh göçü var diyerek de gitmenin gerekliliğini bir kez daha vurgular. Daha sonraki cümlelerde, tuvaletlerin iğrençliğinden, vapurlar dolusu çirkin kadından, zamanın ve mekânın korkunçluğundan, uzaklıktan ve yaşamanın ağır gelişinden art arda bahsetmesi, kulaklarımızda yüksek tonda çınlayan *hadî çabuk ol bunlara bulaşmadan kurtulmalısın sesini* bırakıyor.

Bir yoruma göre cesedin bahsettiği güzel yer Kaya Bilgegil'in çocukluğunun geçtiği Gürün'dür ve yazar bilinçaltında kalan bu çocukluk günlerini hatırlamaktadır. Muhayyilenin bahsettiği korkunç şehir ise İstanbul'dur. Kumral baş ise yazarın hayat çizgisini değiştirerek onun ilim ve sanat adamı olma yönünü hatırlatan kumral başlı bir adamdır (Çelik 1997: 95). Yazarın hayat hikayesine baktığımızda, metindeki ip uçlarını da değerlendirerek, sarı meyvelerin Gürün dolaylarında çok yetişen kayısı, bundan yola çıkarak da metinde bahsedilen efsane diyarının Gürün olduğunu, korkunç şehrin ise kalabalığı, vapurları, yağmurlu havasıyla İstanbul'u hatırlattığını söyleyebiliriz.

Su cadıları, ak saçlarını denize yaydı. Sâhilde delikanlı. Uğursuz kalbi, "hayır, hayır" diye çarpıyor. Başı yöreye döndü. Tenha yollar. Dallarda kahhar rüzgar... Affetmeyen gözlerini bir daha yollara çevirdi... Yüzünü buruşturan yağmur birikintileri.

Hamle!

Sulardan bir ses gögsüne çarptı; delikanlı sendeledi:

Blou, blou thou winter wind

diye bir ecnebî şiirini duyar gibi oluyordu. Sonra kumral bir başın gülümser gibi olduğunu fark etti. Ses daha, vazıhlaşmıştı.

Muhayyilenin konuşmasını, delikanlının içinde bulunduğu durumun tasvirini takip ediyor. Sahilde duran delikanlı önce dalgalara yürümeyi reddediyor fakat

daha sonra başını çevirip de yaşadığı mekâna bir kez daha bakmak istediğinde gördüğü manzara karşısında, تنها yollar, kahredici rüzgar ve su birikintileri, dalgalara yürümenin en doğru karar olduğunu anlıyor. Son bir hamleyle kendini dalgalara bırakmak üzereyken önce, William Shakespeare'nin bir şiirini hatırlıyor, daha sonra da kumral bir başla konuşmaya başlıyor.

Kumral baş:

- Ya kitabın? Nereye? Nereye? Seven ve yazan ölemez, dedi.

Delikanlı:

-Çekil güzel hayal, bırak beni, diye mırıldanabildi. Sonra milyon defa daha ağır bir ölüme râzı olarak döndü.

Kumral baş delikanlıya nereye gidiyorsun derken, aslında gidemezsin o kadar kolay değil demek istiyor ve şunları ekliyor; senin bir kitabın var o ne olacak, hem seven ve yazan ölemez. Kumral başın görünen hayali, ki bu hayal gülümsemektedir, ve söyledikleri karşısında delikanlı dalgalara yürümekten vazgeçerek çok zor olsa da yaşamaya karar veriyor. Güzel hayal demesinden bu kumral başlı kişinin bir kadın; yaşamının en son anında hatırlayacak ve onu ölümden vazgeçirebilecek kadar önemli olmasından da delikanlının sevgilisi olabileceğini anlıyoruz.

3. Sonuç

Cehennem Meyvası yazarına göre şiir, benlerin sağlam bir zevk altında ritmik bir dile çevrilmesidir. Şiiri meydana getiren en önemli unsurlardan olan ben, farklı konularla, yaratılıştan getirilen kabiliyetlerin ve organizmanın kimyevi karışımından ortaya çıkmış bir sentezdir (Erbay 1997: 145). Üç Ses mensuresi de bu ikilinin, beden ve hayal gücünün, mücadelesine ve sonunda uzlaşmalarına sahne olur.

Metni bir tiyatro sahnesi olarak düşündüğümüzde, bu oyunun dört kahramanı vardır: Ceset, Muhayyile, Delikanlı ve Kumral Baş.

Önce *Ceset* muhayyileye seslenerek onu, yol boylarında meyvelerini rüzgârla besleyen uğur ağaçları, asmalarında üzümleri, iyi kalpli insanları olan ve çeşmelerinde iyilik akan bir yere çağırır. Beden bu haliyle iyimser ve umut doludur.

Muhayyile cesede, bütün bu söylediklerinin masal, efsane olduğunu, korkaklığı, aç gözlülüğü ve ikiyüzlülüğü bırakarak dalgalara yürümesini söyledikten sonra, içinde bulunduğu mekânı hep olumsuz sıfatlar kullanılarak tasvir eder. Hayal gücü bilinenin aksine olabildiğince karamsar ve umutsuzdur.

Kumral baş ise bu dekorda kurtarıcı rolünü üstlenir. Ne ceset kadar kusursuz bir hayat vaat eder, ne de muhayyile kadar korkutucudur. Kumral baş sadece gerçekçidir ve kararsızlık içinde bocalayan delikanlıyı hayatına son vermektен vazgeçirmesi için sahip olduğu değerleri göstermesi yeterli olur.

Sahnenin arka planında duyulan ise dalgaların sesidir. Başlangıçta sahilde oturup hayallere dalan ve her şeyin güzel olacağına dair kendini ikna etmeye çalışan bir delikanlı ve kıyıya çarpan küçük dalgaların hafif sesini duyarken, ilerleyen zamanla birlikte dalgalar hırçınlaşır, gökyüzü kararır, her yanı ürkütücü bir karanlık, şehrin gürültüsüne karışan dalgaların ve rüzgârın yüksek tondaki ürkütücü sesi sarar. Daha sonra delikanlının bedenine çarpan dalgaların sesi yavaşça yerini, yumuşak bir kadın sesine bırakır. Ve sonunda tüm sesler birleşerek susar.

KAYNAKÇA

- AKSAN, Doğan, **Anlambilim**, Engin Yayınevi 4. baskı, İstanbul 2006.
- AYVERDİ, İlhan, **Misalli Büyük Türkçe Sözlük**, 2. Cilt, Kubbealtı Neşriyatı 2. baskı, İstanbul 2006.
- BİLGEGİL, Kaya, **Cehennem Meyvası**, İstanbul, 1956.
- ÇELİK, Yakup, *Cehennem Meyvası*, Türklük Bilimi Araştırmaları, 5. Sayı, Sivas 1997.
- ÇETİŞLİ, İsmail, **Halit Ziya Uşaklıgil**, Şûle Yayınları, İstanbul 2000.
- ERBAY, Erdoğan, *Şiir ve Mabadı'nda Şiirin Tarihi*, Türklük Bilimi Araştırmaları, 5. Sayı, Sivas 1997.
- HUYUGÜZEL, Ömer Faruk, **Halit Ziya Uşaklıgil**, Akçağ Yayınları, Ankara 2004.
- SELİM, Ömer, *Yalnızlık Measuresi Üzerinde Ontolojik Bir Tahlil Denemesi*, Türklük Bilimi Araştırmaları, 5. Sayı, Sivas 1997.
- WOODHEAD, Christine, *Estetik Nesir*, **Türk Edebiyatı Tarihi** 2. Cilt, Çeviren: Yurdanur Salman, Kültür Ve Turizm Bakanlığı Yayınları, İstanbul 2006.